

Список використаних джерел:

1. Лагутенко О.А. Українська графіка першої третини ХХ століття: загальноєвропейські тенденції та національні особливості розвитку. URL: <http://www.disslib.org/ukrayinska-hrafika-pershoyi-tretyny-khkh-stolittja-zahalnoevropejski-tendentsiyi-ta.html>
2. Кого треба знати з українських графіків. URL: <https://chytomo.com/koho-treba-znaty-z-ukrainskykh-hrafikiv/>
3. Бренюк А. Видові і сюжетно-тематичні особливості творчості художників С. Кукурузи, Д. Брика та З. Гайха. URL: <http://dspu.edu.ua/hsci/wp-content/uploads/2017/11/015-15.pdf>
4. Трохим Л. «Львівська станкова графіка 1970-1990 рр.: Культурно-мистецькі взаємозв'язки з центральноєвропейськими творчими осередками». URL: <https://nz.lviv.ua/archiv/2017-5/23.pdf>

Хмилюк Т.В.

здобувач,

Науковий керівник: Щігова С.А.

кандидат музикознавства, доцент,

Дніпропетровська академія музики ім. М. Глінки

ХОРОВА ДУХОВНА МУЗИКА ЯК ГОЛОВНИЙ ВЕКТОР ТВОРЧИХ СПРЯМУВАНЬ ОЛЕГА ПОЛЬОВОГО

Олег Польовий входить до плеяди українських митців, вплив яких відчувається не тільки в Україні, а й за її межами. Музична мова композитора є традиційною, яскраво мелодичною, доступною для слухачів, *«цікав(о) як для любителів, не спокушених складною мовою сучасної музики, так і для професійної композиторської еліти»* [1, с. 196]. Підтвердженням цьому є аншлаги на концертах, майстер-класах-імпровазіях, що власне проводяться композитором для дітей, адже вони є цікавими і для професіоналів, і для аматорів. Родзинкою імпровазіцій Олега Польового є виконання творів в стилістиці композиторів різних епох; схоже ми можемо прослідкувати у творчості нашого сучасника М. Казініка.

Починаючи з 1994 року, О. Польовий як композитор активно працює в різних жанрах – пісенному, фортепіанному, вокально-хоровому, камерному. Представник одеської композиторської школи, він в своїй творчості генерує різноманіття жанрів (близько 210 пісень, велика кількість прелюдій, п'єс, фортепіанних циклів, творів для духового та

симфонічного оркестрів, музики до театральних вистав), дотримуючись між тим пріоритету хорової музики як домінанти.

Враховуючи те, що О. Польовий працює з дитячим колективом, багато з його творів написані для виконання саме дитячим хором. Наприклад: «Кантата» у 4-х частинах на вірші Івана Франка (2004), хори «Чого мені тяжко», «Думка», «Гече вода в синє море» на слова Т. Шевченка, «Ave Maria» для сопрано, дитячого хору та камерного оркестру (Одеса, 2005), кантата «Різдвяна» на вірші Є. Заславської (для соліста і дитячого хору a cappella), Ода Одещині «Перлина планети» на вірші Р. Бородавко (для баритона мецо-сопрано, дитячого хору та оркестру). Серед інших хорових творів – кантата «Веснянки» на вірші І. Франка, хорові цикли.

У хорових жанрах треба відзначити особисте тяжіння саме до духовної тематики, що пов'язує творчість композитора з іменами Л. Дичко, М. Скорика, В. Сильвестрова, Є. Станковича, О. Козаренка, В. Камінського, В. Польової, О. Щетинського, В. Степурка, Г. Гаврилець, В. Зубицького, І. Щербакова, М. Шука та ін., оскільки, за висловом славетної майстрині Л. Дичко, *«духовність – це найбагатший скарб людини, її божественного ества»*¹.

Особливе місце ми відводимо циклу хорових творів «Шевченкіана» Олега Польового, який вперше пролунав зі сцени Одеської державної філармонії у 2014 році до 200-річчя від дня народження поета². До нього увійшли два хорові концерти «Давидові псалми» на тексти десяти псалмів, перекладених на українську Тарасом Шевченком: (№ № 1, 12, 53 та 81, 132, 149).

Своєрідним обрамленням «Давидових псалмів» стають хори «Молитва». Закономірним здається те, що цикл починається і завершується саме молитовними хорами з однією назвою «Молитва» і спільним образно-змістовним сенсом, але різним текстовим та музичним наповненням: перший хор «Царям, всесвітнім шинкарям», заключний – «Царів кривавих, шинкарів». Обидва хори об'єднує спільна тональність e-moll, але з різним тональним рухом: в першому хорі відбувається модуляція в паралельний G-dur, в останньому – в C-dur. Крайні частини циклу «Шевченкіана», хори «Молитва», мають спільну жанрову основу – хоральність (в останньому хорі додається соло тенора).

Ядром циклу «Шевченкіана» є два хорові концерти «Давидові псалми». В першому – шість частин: «Блаженний муж», «Боже милий»,

¹ <http://www.infoukes.com/newpathway/Page640.htm>.

² Цикл виданий в 2019 у місті Дрогобич, видавництвом Посвіт (84 сторінки).

«Боже спаси», Думка «Тече вода...», «Чого мені тяжко», «Якби мені черевики»; в другому хоровому концерті – три хори: «Між царями й судіями», «Чи є що краще», «Псалом новий Господеві».

Хоча обидва концерти мають назву «Давидові псалми», але окрім текстів псалмів у перекладі Т. Шевченка, в першому концерті впроваджені також три хори на авторські слова поета (Думка «Тече вода», «Чого мені тяжко», «Якби мені черевики»). Всі ці «вставні» частини більше тяжіють до національного мелосу і особливостей народного хорового співу.

Олег Григорович Польовий є продовжувачем традицій вітчизняних класиків (А. Веделя, М. Леонтовича, К. Стеценка, Б. Лятошинського). Так, в «Шевченкіані» прослідковується наслідування традиціям хорових концертів А. Веделя: фольклорно-церковна лінія, контрасти, притаманні даному жанру та їх тричастинна будова. Разом з тим, виявляються і новаторські підходи, головним чином до ролі солістів та хору: тенор виступає дияконом, бас – священником, хор – парафіянами.

Інтерес до духовної тематики приводить В. Польового від хорового концерту до католицької меси, що є не характерним жанром для українських композиторів, більш спрямованих до православної духовної музики. Так, у 2009 з'являється один з найбільш масштабних творів композитора – «Урочиста меса» для солістів, дитячого хору, струнного оркестру та органу.

Деякі зміни стосовно партитури було зроблено автором, Олегом Польовим, ще після прем'єри (у першій частині «Kyrie eleison» змінено підтекстовку «па» на словосполучення «Kyrie eleison»). Згадаємо, що «Урочисту меса» композитором створено для камерного оркестру, солістів, дитячого, або жіночого хору, але інтерес до даного твору є й у керівників мішаних хорів, тому зовсім незадовго після прем'єри в Одесі у Вінниці з'являється перекладення Ігоря Маринчука для мішаного хору.

Враховуючи зацікавленість до духовних хорових творів українських композиторів, «Урочиста меса» прозвучить в Дніпрі у виконанні теж мішаного хору, але в іншій транскрипції. У порівнянні з оригіналом, в ній збережено тональність, але змінено положення акордів, яке додасть повноти фактури та розширить загальний діапазон між хоровими голосами.

Отже можемо резюмувати, що з часом твір набув і набуває нових фарб та стає доступним для виконання більшою кількістю хорових колективів.

Той факт, що хорова духовна музика для Олега Польового стала пріоритетною, свідчить про вже започатковану ним роботу над Реквіємом. Зазначимо, що перу маестро належить «Lacrimosa» (Одеса, 2008), що є частиною літургійної традиції і увійде до складу Реквієму.

Список використаних джерел:

1. Бородавкін С.О. Стильові риси «Урочистої меси» О.Г. Польового. *Українське мистецтвознавство: матеріали, дослідження, рецензії* : зб. наук. пр. Київ, 2017. № 17. С. 196–207.
2. Бородавкін С.О. Хорові концерти Олега Польового. *Студії мистецтвознавчі: Театр. Музика. Кіно*. Київ : ІМФЕ ім. М.Т. Рильського, 2015. Число 1 (49). С. 87–95.
3. Герасименко Леся Переспіви Шевченкових псалмів у музичних втіленнях Лесі Дичко та Олега Польового. *Музична наука на початку третього тисячоліття*. 2016, Випуск 2. URL: http://musikology.com.ua/upload-files/vip_2/gerasimenko.pdf (дата звернення: 15.04.2021).
4. Стаценко О. Інтерпретація жанрів латинської літургічної традиції сучасними одеськими композиторами». *Культура і сучасність: альманах*. Київ : Міленіум, 2016. № 2. С. 126–131.